

KÖNYVSZEMLE

- ÚJ KÖNYVEK

Pirityi Sándor-Szentesi György-Tolnay
László: Fenyegetés a jövőből

Néhány éve világszerte százezrek szórakoztak önfeledten a Csillagok háborúja című szuperfilmen, amely az – akkor még utópisztikusnak tűnő – űrháború lefolyását mutatta be. Napjainkban pedig milliók figyelik aggódva, hogy sikerül-e elhárítani az emberiségre leselkedő legújabb veszélyt, a világűr militarizálását.

A három nagyobb egységre tagolódó munka áttekinti a katonai űrtevékenység előtörténetét, jelenlegi és jövőbeni technikai lehetőségeit, az űrfegyverkezés várható katonapolitikai hatásait és korlátozásának kilátásait.

A kötet bemutatja a Szovjetunió és az Amerikai Egyesült Államok űrfegyverkezéssel kapcsolatos politikáját és megismerteti az olvasót a programot támogató, illetve ellenző országok érveivel is.

A fényképekkel, vázlatokkal gazdagon illusztrált kötet átfogó képet ad az olvasónak az „űrfegyverkezési dosszié” tartalmáról; az első „fecskekéttől”, a katonai műholdak megjelenésétől egészen az űrhadviseléssel kapcsolatos legújabb fejlesztési irányzatokig.

Zrínyi Katonai Kiadó, 1986

Danyii Proektor: A katonai erő napjainkban

Danyii Proektor, az Agresszió és katasztrófa, a Háború Európában, az Át a

Duklai-hágón, az Európa dilemmája című, a Szovjetunióban és külföldön egyaránt nagy visszhangot keltett művek szerzője ezúttal egy roppant aktuális problémát vet fel legújabb könyvében.

El lehet-e érni napjainkban háborúval a politikai végcélt? A válasz egyértelmű: nem! A minden korábbinál pusztítóbb háború veszélye azonban ma is fennáll.

A szerző e kérdéskör alapos vizsgálatát követően korunk legégetőbb kérdéseit elemzi: a fegyverkezési hajszát, s annak lehetséges korlátozását, a kelet-nyugat közötti politikai, katonai, gazdasági kapcsolatok aspektusait, a katonai erő alkalmazásáról való lemondás lehetőségét. A kötet segíti az olvasót a politikai, katonapolitikai kérdésekben való biztosabb eligazodásban.

Zrínyi Katonai Kiadó, 1986

Pirityi Sándor: Katonapolitika - 1985

A feszült nemzetközi helyzet, a fegyverkezési hajszák fokozódása megnövelte az emberek érdeklődését a katonapolitikai kérdések iránt.

Kiadónk másodizben nyújt át az olvasónak egy olyan kötetet, amely – szándékunk szerint – segít eligazodni a katonapolitikai események között.

A szerző nem csupán kronológiai sorrendbe állítja az eseményeket a különböző helyi háborúktól a terroresemények a

különböző helyi háborúktól a terrorakciókig, a hadgyakorlatoktól a csúcstalálkozóig, hanem térképekkel, fotókkal illusztrálva értékeli, kommentálja a legjelentősebbeket, s így a részletes információon túl rávilágít az események kül-, bel- és katonapolitikai összefüggéseire is.

Zrínyi Kiadó, 1986

Szabó János: Társadalmi hatások a hadseregben (szociológia)

Napjainkban megkülönböztetett figyelmet irányul az ifjúságra. Rangos fórumok, tudományos alkotócsoportok, szociológiai műhelyek vizsgálják, elemzik a fiatalok helyzetét.

A Magyar Néphadseregben folyó szociológiai kutatásban is központi helyet foglal el a bevonuló fiatalok hadseregben való szocializációjának vizsgálata.

A szerző feltárja és elemzi azokat a - nemritkán megdöbbentő - társadalmi hátrányokat, amelyeket a bevonulók magukkal hoznak, s amelyek erősödhetnek, illetve gyengülhetnek a katonai szolgálat sajátos viszonyai között. Esetek tucatjainak elemzésével bizonyítja, hogy jó parancsnoki munkával, hatékony módszerekkel jelentősen csökkenthetők a feszültségek, a súlyosabb konfliktusok.

Zrínyi Kiadó, 1986

Bátor hétköznapi tettek (történetek a Varsói Szerződés hadseregeinek életéből)

„A főhadnagy rémülten látta: Zapartov kezéből kiesett a kézigránát és Alekszov lábához hullott. Rémület fogta el a növendéket, de őt magát is. Ki képes megmérni, hogy még hány másodpercig hallgat megszelídítve a romboló erő? Azzal a szándékkal hajolt le, hogy felkapja és eldobja a gránátot, de ehelyett biztonságos távolságba rúgta. A gránát néhány pillanat múlva robbant...”

Legendás katonai hőstettek általában csak háborúban születnek, de a békés kiképzés éveiben sem ritkák az egész embert kívánó próbatételek.

A Varsói Szerződés hadseregeiben történt bátor tettekből, nem mindennapi helyzetállásokból nyújt át egy csokorra való az olvasónak. A kiképzés, a bonyolult gyakorlatok, éleslövészetek esetenként életveszélyes helyzetekéin úrrá levő, a természeti csapások elhárításában önzetlenül, bátran részt vevő, a külső és belső ellenség elleni harcra mindenkor készen álló katonák portréja rajzolódik ki a könyv lapjain.

Zrínyi Kiadó, 1986

Halas Lajos: A rendező gárdától a munkásőrségig

Halas Lajos 1945 előtt tevékenyen bekapcsolódott a Horthy-rendszer elleni illegális kommunista mozgalomba. A fel szabadulást követően számos pártfunkciót töltött be. Neve összekapcsolódott az MKP Rendező Gárdájával, illetőleg a munkásőrséggel, amelynek első országos parancsnoka volt. Nagy tapasztalatok birtokában írja kiadónk Élmények és gondolatok című sorozatának megjelenő visszaemlékezésében: „Ahogy mélyülnek arcomon a ráncok, gyűlnek a tapasztalatok. És egyre kevesebb a társam, akivel együtt indultam. Volt, akit az ellenség ölt meg, iskolák, laktanyák, utcák viselik nevét; volt, akit elvetemült, elfajzott társai gyilkoltak meg; volt, akinek a megfeszített munka korán felőrölte az egészségét, s névtelenül eltűnt a semmibe. Néhányan megmaradtunk. Tanúi vagyunk mindannak, ami szép volt és rút, emberi és embertelen és szeretnénk megóvni az utánunk jövőket mindazoktól a buktatóktól, amik a tapasztalatok felhasználásával elkerülhetők...”

A memoár hűen, egy emberi sorson keresztül mutatja be az utóbbi fél évszázad magyar valóságát.

Zrínyi Kiadó, 1986

Szabó Bálint: Az „ötvenes évek”

Szabó Bálint kutatásainak középpontjában két évtizede a marxista forradalomelmélet fejlődésének, hazai sajátosságainak bemutatása áll.

A hat fejezetből álló monográfia – az eseményeket kronológikus sorrendben tárgyalva – elsőként a szocialista építés feladatait meghatározó Magyar Dolgozók Pártja programnyilatkozatát, majd a politikai eltorzulását, e hibák elméletipolitikai okait elemzi. A szerző az MDP 1951. február végén, március elején tartott második kongresszusát tárgyalva felhívja a figyelmet arra, hogy az ötvenes évek elején a dolgozó tömegek támogatásával a gazdasági építőmunkában jelentős eredmények születtek és ennek megfelelően a párt vezetői iránt megvolt a bizalom.

Szabó Bálint – ahogy erre könyvében utal – csak röviden, néhány szavas magyarázat erejéig tér ki az MDP politikájának alakulását is lényegesen befolyásoló nemzetközi eseményekre.

A könyv következő fejezetei már a nemzetközi eseményekkel való szoros kölcsönhatásban világítják meg a politika fordulatait. Itt kell említést tenni arról, hogy a szerző hatalmas mennyiségű, elsőként kutatott elsődleges levéltári forrást dolgozott fel: a Központi Vezetőség, a Politikai Bizottság üléseinek jegyzőkönyveit, több, eddig egyáltalán nem vagy csak szűk körben ismert és publikált határozatokat, korabeli bizalmas jelentéseket stb.

Szabó Bálint voltaképpen nem az „ötvenes évek” teljes történetének feldol-

gozására vállalkozott, mégis úttörő munkát végzett. Politikai-elméleti szempontból elsőként ad összefoglaló áttekintést felszabadulás utáni történelmünk egyik legvitatottabb legkevésbé feltárt időszakáról, bizonyítva egyúttal azt is, hogy a szocializmus építése során milyen nagy jelentősége van az elmélet és a politikai gyakorlat egymáshoz való viszonyának, a forradalmi elmélet alkotó alkalmazásának és az elméleti örökség értő hasznosításának.

A kötet nemcsak a legújabb kori történelmünk iránt érdeklődők és a kutatók, hanem a szélesebb közvélemény – köztük a párt, a szakszervezet, a KISZ aktivistái, a marxizmus-leninizmus tanszékek oktatói, történelemtanárok, egyetemi és főiskolai hallgatók stb. – körében is nagy érdeklődésre tart számot. Nagy figyelemmel, őszintén várjuk a folytatást, mert ezzel válhat majd teljessé az „ötvenes évek” története.

Kossuth Könyvkiadó, 1986

Makó Csaba: A társadalmi viszonyok erőtere, a munkafolyamat

A termelőerők és a termelési viszonyok kapcsolatának makrostrukturális jellemzőit a marxizmus klasszikusai feltárták. Jóval kisebb a marxista társadalomtudomány ismeretanyaga arról, hogy a technikai haladás nyomán bekövetkező változások hogyan érintik a vállalatokon belül zajló társadalmi-politikai folyamatokat.

Makó Csaba új könyve azt kutatja, hogy a munkafolyamat átalakulása milyen társadalmi-politikai tanulságokat tartogat számunkra a „mikroszférában”, az üzemi vállalati kollektívák belső viszonyaiban.

Társadalmi Szemle, 1986. évi 10. száma